Vesi on meidän -kansalaisaloite

Kuuleminen maa- ja metsätalousvaliokunnassa

20.11.2020

Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto ry

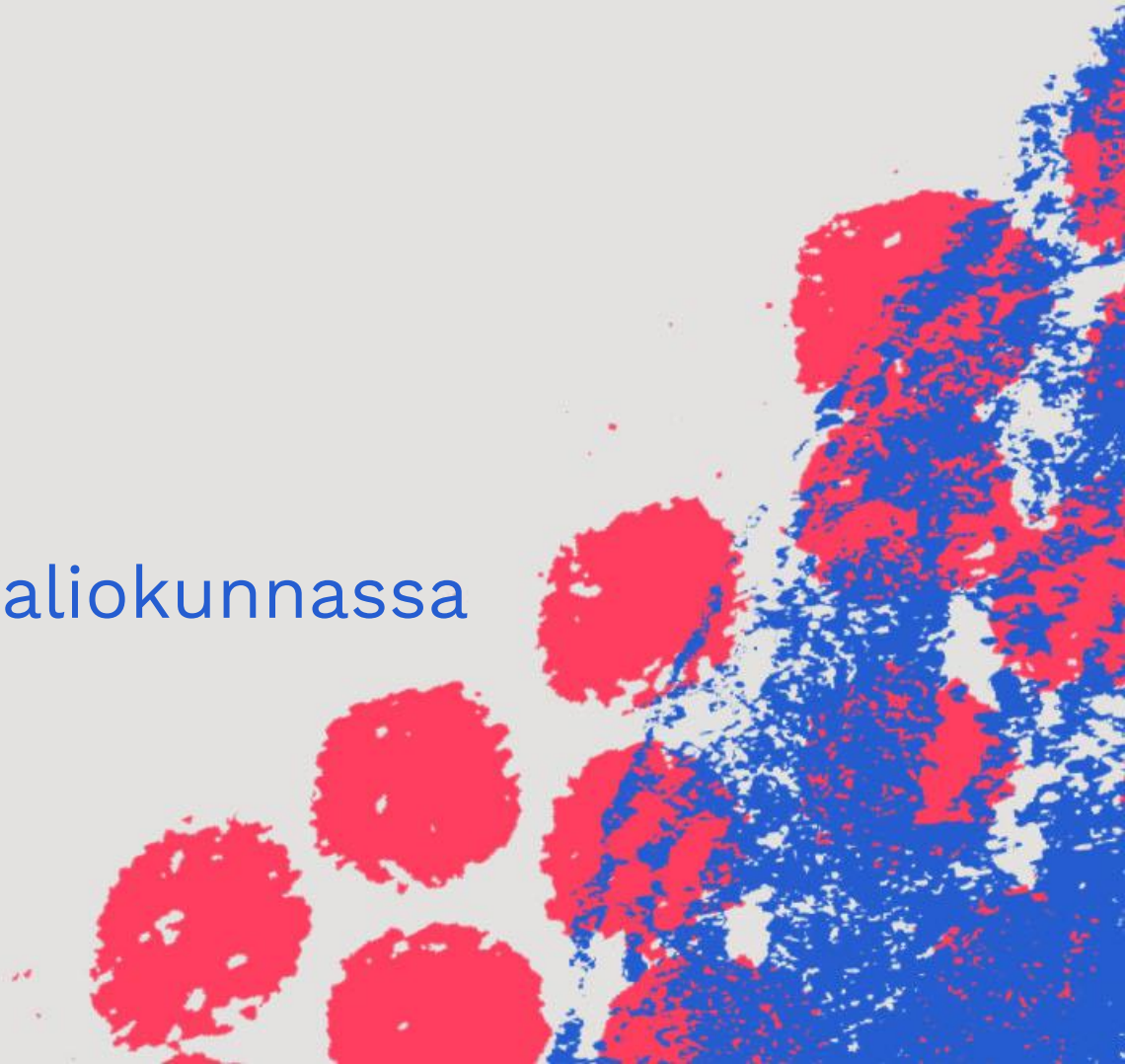

Suomen Kuntaliitto ry

- Suomen vaikuttavimpia edunvalvontajärjestöjä.
- Jäseninä kaikki Suomen 310 kuntaa ja kaupunkia. Toiminnassa mukana myös maakuntien liitot, sairaanhoitopiirit, muut kuntayhtymät sekä kuntataustaiset osakeyhtiöt.
- 200 oman alansa huippuasiantuntijaa:
  - laki, talous, sote, elinvoima, demokratia, kuntatekniikka, ympäristö, tietoyhteiskunta, koulutus, kulttuuri jne.
- Ydintehtävinä edunvalvonta, kehittäminen ja palvelut.

Kuntaliiton ydintehtävät

Suomen Kuntaliitto on kaikkien kuntien ja kaupunkien

Edunvalvoja

Kuntaliiton tehtävänä on valvoa jäsentensä eli Suomen kuntien ja kaupunkien etua.

Kehittäjä

Yhteiskehittämisellä ratkotaan kuntakentän haasteita.

Asiantuntija-palvelujen tarjoaja

Asiantuntijapalvelujen vahvuutena on syvä osaaminen kuntakentän erityiskysymyksissä.

KUNTALIITTO

Vesihuollon merkitys yhteiskunnan välttämättömyyspalveluna

- Kansalaisaloitteella on ollut tärkeä rooli vesihuoltopalvelujen merkityksen nostamisessa valtakunnalliseksi keskustelunaiheeksi
- Keskitetty vesihuolto on kehittyneen yhteiskunnan tärkeimpiä palveluja taajaan rakennetuilla alueilla
- Palvelujen tulee toimia mahdollisimman häiriöttä kaikissa olosuhteissa
- Vesihuoltopalvelujen tulee olla kustannuksiltaan kohtuullisia ja täyttää niille lainsäädännössä ja toimintaa koskevissa lupaehdoissa asetetut vaatimukset
- Suomen vesihuoltolaitosten asiakkailleen tarjoamat palvelut on useissa kansainvälisissä vertailuissa sijoittuneet kärkisijoille

Kunnan rooli Suomen vesihuollossa

- Kunta vastaa vesihuollon yleisestä kehittämisestä alueellaan (VHL 5 §), lisäksi kunnalla on tietyissä tilanteissa vesihuollon järjestämisvastuu (VHL 6 §)
- Järjestämisvastuu sopii kunnalle, koska vesihuolto on kiinteästi yhteydessä maankäytön suunnitteluun ja yhdyskuntarakenteen kehitykseen
- Kunnat, niiden liikelaitokset, kuntayhtymät ja kuntien omistamat osakeyhtiöt vastaavat vedenkäytöllä mitattuna yli 90-prosenttisesti maamme laitosmaisesta vesihuollosta
- Vesihuoltolaki ei edellytä, että kunta itse tuottaisi vesihuoltopalvelut tai omistaisi palvelujen tuottamiseen tarvittavat rakenteet ja laitteet
- Vesihuoltoverkosto muodostaa luonnollisen monopolin ja muun muassa sen vuoksi kuntaa on pidetty sopivana vesihuoltopalvelujen tuottajana
- Erityisesti monissa maaseutukunnissa toimii runsaasti myös pääosin pieniä alueen asukkaiden ja muiden asiakkaiden omistamia vesihuolto-osuuskuntia

Vesihuolto-omaisuus kunnan tai asiakkaiden määräysvallassa

- On esitetty näkemyksiä, että kuntien tulisi luopua vesihuoltolaitoksista ja käyttää myyntituloja kunnan muuhun kehittämiseen tai hankkia vähemmistöomistajien avulla uutta osaamista vesihuoltoliiketoimintaan
- Valtakunnan tasolla kyseessä on jälleenhankinta-arvoltaan useamman kymmenen miljardin euron omaisuus
- Kunnan järjestämisvastuu ja vesihuoltopalvelun monopoliluonne säilyvät, vaikka omaisuus myytäisiin

  => Toisi uusia haasteita kunnan järjestämisvastuun ja palvelun hinnoittelun hallintaan
- *Kuntaliitto pitää tärkeänä, että vesihuoltolaitosten omistajuuteen perustuvaa määräysvaltaa laitoksen strategisiin ratkaisuihin ei luovuteta yksityiselle sektorille. Asiakasomisteisten vesihuoltolaitosten tulee kuitenkin voida toimia jatkossakin.*

Tarve rajoittaa lailla kuntaomisteisten vesihuoltolaitosten omistusjärjestelyjä

- Kunnan hallinto perustuu sen asukkaiden itsehallintoon
- Kunta päättää järjestämisvastuullaan olevan palvelun tuotantotavasta – ja siis myös palvelun tuottamiseen tarvittavasta omaisuudesta
- Vesihuoltolaitosten myyntiä yksityiseen omistukseen on selvitetty ja harkittu eräissä kunnissa, mutta myyntipäätöksiä ei ole tiettävästi tehty missään
- Kuntapäättäjät ovat toimineet vastuullisesti kunnan toiminnan kokonaisuuden ja kriittisen infrastruktuurin omistuksen kannalta, eikä näköpiirissä ole erityisiä syitä etteikö näin voisi olla jatkossakin
- *Onko lain säätämisellä saavutettavissa olennaista muutosta parempaan?*

Kuntaliiton näkemyksen mukaan:

Vesihuoltolaitosten omistajuuteen perustuvaa määräysvaltaa laitoksen strategisiin ratkaisuihin ei pidä luovuttaa yksityiselle sektorille

Asiakasomisteisten vesihuoltolaitosten tulee voida toimia jatkossakin

Yhteiskunnallinen arvokeskustelu vesihuollon merkityksestä on tärkeää

Vesihuoltolaitosten omistukseen liittyviä kysymyksiä voidaan tarkastella pian käynnistyvässä vesihuoltolain tarkistustyössä

KUNTA LIITTO

Kiitos.

Paavo Taipale

paavo.taipale@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi